

СФОРМОВАНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ВЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ КОРОСТИНСЬКОГО РАЙОНУ

Володимир Яловик¹, Євген Повар²

¹Кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фізичного виховання та рекреації Волинського національного університету імені Лесі Українки. yalovuk.vt@ukr.net;

²Магістрант факультету фізичної культури, спорту та здоров'я Волинського національного університету імені Лесі Українки

Вступ. Суспільні тенденції гуманізації змісту, методів і форм педагогічного процесу, орієнтація на вияв індивідуальності кожного учня ставлять високі вимоги до особистості учителя фізичної культури, розвитку його педагогічних здібностей [1; 3].

Аналіз психолого-педагогічної літератури дозволяє стверджувати, що підвищення ефективності професійної підготовки вчителів фізичної культури залежить від умов сформованості педагогічних здібностей, які обумовлені наявністю системи дидактичних знань, умінь і здібностей. Це свідчить, що проблема формування педагогічних здібностей є актуальною [2; 3].

Методи дослідження: аналіз наукової, психолого-педагогічної літератури; педагогічний аналіз роботи; опитування; спостереження; статистичні методи.

Результати дослідження. Під час аналізу наукової літератури нами були визначені педагогічні здібності, які можна використовувати всім педагогам-спеціалістам. Всі виявлені здібності відіграють певну роль у діяльності вчителя. Одні здібності займають провідне місце в діяльності педагога, а інші виконують допоміжну роль. Провідні та допоміжні здібності доповнюють один одного й існують в одній системі.

З метою з'ясування які здібності відіграють роль провідних, а які допоміжних було проведено дослідження серед учителів фізичної культури. В дослідженні прийняли участь вчителі фізичної культури Коростинського району (табл. 1).

Таблиця 1

Кількісний склад учителів, які брали участь в опитуванні (n – 91 чол.)

№ з/п	Звання вчителів	Кількість чоловік	
			Педагогічний стаж
1.	Вчителі 1-3 категорії	41	1–15 років
2.	Вчителі вищої категорії	20	18–25 років
3.	Старші вчителі	17	15–25 років
4.	Вчителі методи	5	15–20 років
5.	Відмінники народної освіти	3	20–30 років
6.	Вчителі ПТУ	5	10–25 років

Порівнюючи результати опитування з результатами дослідження Яловика В. Т. [1] виявили, що вчителі фізичної культури Коростинського району так само зробили розподіл педагогічних здібностей на провідні і допоміжні (табл. 2).

Таблиця 2

Структура педагогічних здібностей учителя фізичної культури

Педагогічні здібності		
Провідні	Допоміжні	
Організаторські	Потенційні	Перцептивні
Дидактичні	Почуттєві	Особистісні
Психомоторні	Сугестивні	Конструктивні
Педагогічна спостережливність	Науково-дослідницькі	Мовленнєві здібності
Експресивні	Гностичні	Комунікативні
	Мобілізаційні	Академічні

За даними аналізу педагогічної діяльності вчителів фізичної культури було виявлено, що така важлива здібність, як спостережливність, розвинена не у всіх педагогів.

Порівнюючи результати досліджень, можна дізнатись про володіння вчителями дидактичними здібностями. Виходячи з аналізу діяльності вчителів сільських шкіл, можна відмітити, що найкраще дидактичними здібностями володіють вчителі, які мають великий стаж роботи (табл. 3).

Результати незалежної експертної оцінки ступеня володіння компонентами провідних здібностей учителів фізичної культури (n-96)

№ з/п	Педагогічні здібності	Вчителі					
		Досвід роботи					
		1–8 n-10	9–14 n-16	15–20 n-20	21–26 n-18	27–30 n-13	31 і більше n-14
1.	Спостережливість	1,8±0,7	2,6±0,7	3,2±0,8	3,0±0	3,5±0,2	3,0±0,2
2.	Дидактичні	2,2±0,6	2,6±0,7	2,7±0,7	2,9±0,2	3,2±0,5	4,0±0,5
3.	Організаторські	2,7±0,3	3,3±0,9	3,6±0,9	3,6±0,5	3,2±0,2	4,0±0,2
4.	Психомоторні	3,3±0,3	3,1±0,8	3,7±1	3,9±0,2	3,0±0	3,0±0,5
5.	Експресивні	2,0±0,1	2,9±0,8	3,2±0,9	3,0±0,5	3,2±0,7	4,0±0,1

Успіх організаторської діяльності залежить від того, як учителі зможуть поєднати організацію своєї діяльності та діяльності дітей у виховному і навчальному процесі

У результаті проведеного нами дослідження було встановлено, що вчителі всіх досліджуваних груп фізично підготовлені добре, відповідно до свого віку і на достатньому рівні володіють психомоторними здібностями. Про це свідчать результати опитування, які відображенні в табл. 3.

Варто підкреслити важливість експресивних здібностей у роботі вчителя фізичної культури. Володіючи цими здібностями, вчитель зможе за допомогою міміки, пантоміміки, жестикуляції показувати вправи, рухи, а також читати за виразом обличчя стан дітей і т.д.

Хід нашого дослідження показав: 27 % не володіють експресивними здібностями. Виходячи із результатів, можна зробити висновок, що експресивними здібностями вчителі володіють недостатньо. Причиною того є те, що вони мало уваги приділяють розвитку цих здібностей у своїй діяльності. Впливає ще й той фактор, що педагоги не знають, як їх можна розвивати.. Однією з причин є те, що під час навчання у вузі не вивчаються умови і навички з розвиткові експресивних здібностей. Про це свідчить той фактор, що в жодній програмі із предметів, що вивчаються на факультеті фізичної культури, не існує розробок з розвитку цих важливих здібностей.

Висновки. Засвоєння учителями компонентів педагогічних здібностей залежить від уміння виконати аналіз основних педагогічних понять, пояснити їх, розкрити об'єктивні педагогічні зв'язки між предметами, визначити сутність провідних і допоміжних здібностей, що складають єдину цілісну систему, застосовувати одержані педагогічні знання для пізнання предметів і явищ, активізації знань в учнів, розвитку в них пізнавальної самостійності здійснення безпосереднього вольового впливу на виховання учнів.

Джерела та література

1. Ялович В. Т. Професійні педагогічні здібності вчителя фізичної культури та їх розвиток. *Науковий вісник «Здоров'я, фізична культура і спорт»*. 1997. № 6. С. 14–18.
2. Ялович В. Т. Психологічні передумови формування педагогічних здібностей вчителів фізичної культури. Луцьк: Вежа, 1998.
3. Бермудес Д. В., Лоза Т. О. Професійно-педагогічна діяльність учителів фізичної культури в загальноосвітніх навчальних закладах. *Молодий Вчений*. № 3.1 (43.1). 2017. С. 40–44.